

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ З
ДОГЛЯДОМ ЗА ХВОРИМИ, ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
(СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ)

Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А.

МЕТОДОЛОГІЯ АЛГОРИТМІВ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ОСНОВ МЕДСЕСТРИНСТВА

Навчально-методичний посібник

1 частина

Видавництво “Магнолія 2006”

Львів 2025

УДК 616-083+614.253.5](075.32)
С 15

Рекомендовано до видання Вченою радою Полтавського державного медичного університету (протокол № 8 від 13.04.2022 року).

Автори – співробітники кафедри пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини) Полтавського державного медичного університету:

кандидат медичних наук, асистент **Вікторія Сакевич**;

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри **Юрій Казаков**;

кандидат медичних наук, доцент закладу вищої освіти **Тетяна Трибрат**.

Рецензенти:

Віталій ДЕНЕСЮК – доктор медичних наук, професор кафедри внутрішньої медицини №3 Вінницького національного медичного університету ім.М.І.Пирогова, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки;

Володимир ЛИЧКО – доктор медичних наук, доцент закладу вищої освіти кафедри нейрохірургії та неврології медичного інституту Сумського державного університету;

Іван КАТЕРЕНЧУК – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини №2 з професійними хворобами Полтавського державного медичного університету.

С 15 Методологія алгоритмів виконання практичних навичок з

основ медсестринства: Навчально-методичний посібник 1 частина / Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А. – Львів: "Магнолія 2006", 2025. – 156 с.

ISBN 978-617-574-235-8 Видавництво "Магнолія 2006", 2022

У навчально-методичному посібнику представлені алгоритми виконання практичних навичок з основ медсестринства для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство та може бути використаний здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 222 Медицина, 228 Педіатрія.

УДК 616-083+614.253.5](075.32)

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися в судовому порядку.

© Сакевич В.Д., Казаков Ю.М., Трибрат Т.А. 2025

© Видавництво "Магнолія 2006", 2025

ISBN 978-617-574-000-0

© ФОП Марченко Т. В. 2025

ЗМІСТ

Вступ.....	5

Розділ 1

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ПРЕДМЕТУ «ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА»	6
1.1. Забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму	6
1.2. Забезпечення особистої гігієни пацієнта	8
1.3. Харчування пацієнта.....	9
1.4. Заходи щодо стабілізації функціонального стану організму.....	9
1.5. Методи фізіотерапії	10
1.6. Виписування, зберігання фармакологічних засобів	11
1.7. Підготовка пацієнта до інструментальних обстежень, забір і скерування біологічного матеріалу для лабораторних досліджень	12

Розділ 2

АЛГОРИТМИ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК	15
2.1. Сестринське обстеження	15
2.1.1. Дослідження пульсу на променевій артерії	15
2.1.2. Вимірювання температури тіла у пахвовій ділянці (в умовах стаціонару).....	19
2.1.3. Вимірювання артеріального тиску.....	22
2.1.4. Вимірювання зросту пацієнта	27
2.1.5. Зважування і визначення маси тіла	28
2.2. Інфекційна безпека. Проведення дезінфекції та очищення виробів медичного призначення в один етап ручним способом	31
2.3. Прийом пацієнта	33
2.3.1. Обробка пацієнта з педикульозом	33
2.3.2. Переведення пацієнтів із положення на спині в положення Сімса	36
2.3.3. Переведення пацієнта з геміплегією в положення на животі	40
2.3.4. Розміщення пацієнта з геміплегією в положення Фаулера.....	43
2.3.5. Розміщення пацієнта в положенні лежачи на спині	47
2.4. Особиста гігієна пацієнта	50
2.4.1. Заміна постільної білизни поперечним способом	50
2.4.2. Заміна постільної білизни поздовжнім способом	54
2.4.3. Допомога пацієнту у використанні судна або сечоприймача..	57
2.4.4. Догляд за зовнішніми статевими органами чоловіків	60
2.4.5. Догляд за зовнішніми статевими органами і промежиною жінок	63

2.4.6. Ранковий туалет тяжкохворих: умивання.....	66
2.4.7. Ранковий туалет тяжкохворих: туалет порожнини рота.....	68
2.4.8. Ранковий туалет тяжкохворих: туалет очей.....	72
2.4.9. Ранковий туалет тяжкохворих: туалет носа.....	75
2.4.10. Ранковий туалет тяжкохворих: туалет вух.....	77
2.4.11. Догляд за шкірою тяжкохворого.....	79
2.4.12. Профілактика пролежнів.....	81
2.4.13. Оброблення та лікування пролежнів.....	84
2.5. Годування пацієнта.....	87
2.5.1. Годування пацієнта в ліжку за допомогою поїльника.....	87
2.5.2. Годування пацієнта в ліжку за допомогою ложки.....	90
2.5.3. Годування пацієнта через назогастральний зонд.....	93
2.5.4. Догляд за назогастральним зондом.....	97
2.5.5. Годування пацієнта через гастростому.....	99
2.5.6. Ректальне годування (за допомогою крапельної клізми).....	103
2.6. Застосування лікарських засобів.....	105
2.6.1. Закапування в ніс олійних крапель.....	105
2.6.2. Закапування в ніс судиннозвужувальних крапель.....	107
2.6.3. Навчання пацієнта застосуванню кишенькового інгалятора.....	109
2.6.4. Оксигенотерапія через носовий катетер.....	112
2.6.5. Введення пацієнту супозиторіїв з проносною дією.....	116
2.6.6. Набір лікарського засобу з ампули.....	118
2.6.7. Розведення антибіотиків.....	121
2.6.8. Проведення проб на чутливість до антибіотиків.....	124
2.6.9. Використання внутрішньошкірних ін'єкцій.....	126
2.6.10. Виконання проби манту.....	129
2.6.11. Використання підшкірних ін'єкцій.....	133
2.6.12. Використання внутрішньом'язових ін'єкцій.....	136
2.6.13. Використання внутрішньовенних ін'єкцій.....	140
2.6.14. Заповнення інфузійної системи.....	146
2.6.15. Проведення інфузій.....	148
Рекомендована література.....	154

Навчальне видання

*Сакевич В.Д.
Казаков Ю.М.
Трибрат Т.А.*

МЕТОДОЛОГІЯ АЛГОРИТМІВ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ОСНОВ МЕДСЕСТРИНСТВА

*Навчально-методичний посібник
1 частина*

Підп. до друку 06.07.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір друк. № 2. Гарнітура Minion Pro.
Умовн. друк. арк. 9,07. Тираж 100 прим.

ПП "Магнолія 2006"
м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А,
тел.+380503701957
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Видавець Марченко Т. В.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.